

ANDRZEJ PEPŁOŃSKI

PAP SŁUPSK

**DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU II SZTABU NACZELNEGO
WODZA NA TERENIE SKANDYNAWII
I PAŃSTW BAŁTYCKICH
W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ¹**

W okresie międzywojennym w rejonie Bałtyku funkcjonowało kilka placówek Oddziału II, które prowadziły działalność wywiadowczą skierowaną głównie przeciwko ZSRR. Były one umieszczone w Finlandii, Estonii, na Łotwie i Litwie. W Szwecji zadania informacyjne realizował attaché wojskowy. W okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej w Sztokholmie istniała placówka limitrofowa Oddziału II Sztabu Głównego, którą kierował kpt. Gustaw Firla. Jego działalność wspierali: attaché wojskowy mjr Feliks Brzeskwiński oraz attaché morski Tadeusz Podjazd-Morgenstern. Ponieważ wcześniejsze efekty pracy placówki szwedzkiej były niewielkie, po utworzeniu w Paryżu Oddziału II ppłk Stanisław Gano polecił rotmistrzowi Wacławowi Gilewiczowi, kierownikowi placówki wywiadowczej w Kopenhadze, zorganizowanie w stolicy Szwecji ekspozytury wywiadowczej. Decyzja ta zbiegła się z trudnościami w funkcjonowaniu Bazy „Witold”, która miała powstać w Kownie. Komendantem tej bazy był ppłk Tadeusz Rudnicki ps. „Wierzbą”². Brak sukcesów w pracach organizacyjnych oraz zajęcie Litwy przez wojska ZSRR zmusiły ppłk. Rudnickiego do przeniesienia Bazy do Sztokholmu i zmiany kryptonimu („Anna”). Nowa Ekspozytura „Północ” weszła w skład Bazy „Anna”. Spowodowało to komplikacje i spory kompetencyjne między personelem podległym Oddziałowi II i Oddziałowi VI³. Funkcjonowanie Bazy „Anna” i kompetencje jej ko-

¹ Niniejszy artykuł powstał podczas badań prowadzonych przez autora w ramach prac polsko-brytyjskiej komisji historycznej do spraw współpracy polskiego i brytyjskiego wywiadu podczas II wojny światowej.

² Rozkaz gen. Sosnkowskiego do Komendanta Bazy w Sztokholmie l.dz. 3564/tj/40 z 1 VI 1940 r., *Armia Krajowa w dokumentach*, Warszawa-Kraków 1991, t. VI, s. 59-61.

³ R. Mackiewicz, S. Steckiewicz, *Z dziejów polskiego wywiadu na Litwie w czasie II wojny światowej*, Warszawa-Londyn 1998, t. 8, s. 170-175.